

A rendtörvényjavaslat a nemzetgyűlés előtt.

(A Szeged budapesti tudósítójától.) A nemzetgyűlés ma végzett az indemnítási javaslattal, úgy egészében, mint részleteiben és csak harmadszori felolvasása van hátra. A kormányhoz közeli forrásokból értesülünk, hogy a költségvetés munkálatai nincsenek előrehaladott stádiumban és ha ezek hamarosan befejezést nem nyernének, úgy a rendtörvényjavaslat kerülne mindenekelőtt sorra.

A rendtörvény a már ismert javaslat formájában kerül a nemzetgyűlés elé és csupán arról van szó, *ujjabbán, hogy a sajtóra vonatkozó részt kiveszik és külön javaslatot alkotnak.*

Élénk feltűnést keltett ma a numerus clausus

kérdésében lefolytatott szavazás. Az egységes pártból nem mindenki volt a teremben és sokan kitértek a szavazás elől. Feltűnő volt, hogy az Andrássy- és a Wolff-Huszár-párt nem szavazott. A szavazást az egységes párt régi szabadelvű tagjai döntötték el és így nekik köszönhető, hogy a numerus clausus továbbra is érvényben marad. Természetes, hogy liberális körökben ez nagy feltűnést keltett. A liberális közvélemény elvárta volna az egységes párt azon tagjaitól, akik állandóan liberális felfogásukat hangoztatják, hogy amikor a numerus clausus eltörléséről van szó, végre bebizonyítsák, hogy liberális felfogásuk nemcsak jelszó, hanem valóság.

A romtemplom továbbépítése.

(A Szeged tudósítójától.) A fogadalmi templom továbbépítésének kérdése még mindig ugyanott van, ahonnan elindult. A segély- és kölcsöntérő küldöttség kapott ugyan néhány biztató ígéretet Budapesten, de eddig még pusztán ígéretből senki sem tudott templomot építeni. Lehet, hogy ezek az ígérek kivételesen valóra válnak, de attól félünk, hogy a valóra válás pillanata még nagyon messze van és addig bizony a mai milliók száz, esetleg tízezrekre zsugorodnak össze, mint ahogyan összezsugorodott az első husz millió kölcsön értéke is. Szóval az a bizonyos archimédési fix pont még mindig erősen kísért.

Dr. Somogyi Szilveszter polgármester csütörtökön este váratlanul hazaérkezett Szegedre, azért váratlanul, mert a torony alatt csak szombatára várták. A polgármester — mint ismeretes — a kultuszminiszter és báró Förster Aurél meglátogatása után Várhelyi József pápai preláttal Esztergomba utazott, ahol Csernoch János hercegprimással, a vallásalap egyházi elnökével tárgyalt a fogadalmi templom ügyéről. A látogatás eredményéről a következőket mondotta a polgármester a Szeged munkatársának:

— Csernoch János hercegprimást szerdán kerestük fel és megkértük, hogy támogassa a városnak azt a kérését, amelyben a vallásalaptól a fogadalmi templom felépítésére ötven millió korona segélyt és száz millió korona kölcsönt kért. A hercegprimás, aki Szeged város ügyeit jól ismeri, megígérte, hogy a város kérelmének teljesítése érdekében minden lehetőt elkövet, természetesen csakis a vallásalap anyagi keretein belül.

— A vallásalap felügyelő bizottságának ülése, amelyen a kölcsön ügye végleg eldőlt, február közepe felé lesz.

A polgármester egyébként pénteken délelőtti bizalmas értekezletre hívta össze a tanács tagjait és a küldöttségjárás eredményeiről részletesen beszámolt. Elmondotta, hogy a kultuszminiszter a százmillió kölcsön ügyében meg-

ígérte támogatását, de azt kívánja, hogy a tanács a kérelmet írásban terjessze fel hozzá, a hivatalos formák betartása kedvéért. Javaslata a tanács elhatározta, hogy a kölcsönt fölterjesztésben kéri. A fölterjesztés szövege már el is készült. Bevezető része a fogadalmi templom történetét vázolja, majd számszerű adatokkal mutatja ki, hogy a csonka templomnak az átdolgozott tervek szerint való befejezése a jelenlegi viszonyok mellett kétszáznegyven millió koronába kerülne. Ilyen nagy összeget a város saját erejéből nem teremthet elő. „Koronánk most meglehetősen tartja magát — mondja többek között a fölterjesztés — és ha a jövőtél kérdése vagy esetleg háborus veszedelem nem következik be, akkor azt hisszük, hogy teljes erővel hozzá kell fognunk valahára ennek a monumentális építkezésnek a folytatásához, mert különben a háromnegyedrészen felemelt falak folytonos pusztulásával a magyar katolicizmust százmilliókra menő kár éri. Az is serkent bennünket az építésre, hogy Szeged belvárosának ma nincs temploma, illetve a régi szent Demeter-templom megmaradt része, amelyet csak egy-két évre szánunk, már roskadozik és élevesztélyessége miatt mihamarább le kell bontani.”

„Önkéntes adakozásból bármily önfeláldozó munka árán is hetven milliót kell összehoznunk, új adókból pedig ötven milliót. Ötvenmilliót kérünk a vallásalaptól segélyként. A hiányzó száz milliót most kölcsönként kérjük a vallásalaptól és köteleznénk magunkat arra, hogy a kölcsönt tíz év alatt visszatérítsük.”

Ezután hivatkozik a tanács arra, hogy a város magyarsága alá tartozó hatalmas területen sem az állam, sem gazdag főnemesek, főpapok egyetlen templomot sem emeltek, a város mindent a maga erejéből alkotott eddig, még sohasem fordult a vallásalaphoz támogatásért. „Meg vagyunk győződve — fejeződik be a felirat — hogy a vallásalap soha sem teljesítheti jobban hivatását, mint akkor, ha bennünket ehhez a templomhoz hozzásegít.”

„A tanító-hiány a magyar kultúra csődjét jelentené.”

(A Szeged tudósítójától.) A háboru szülte gazdasági krízisnek, az államháztartás folyton növekedő deficitjének kétségtelenül egyik legsúlyosabb következménye a magyar középosztály teljes anyagi romlása. A boldognak nevezett békeévek konszolidált viszonyai között a magyar intelligencia, a tisztviselők, tanárok, mérnökök, ügyvédek, orvosok, úgy-ahogy megtámaszták azt az eléggé szilárd alapot, amellyel biztosíthatták existenciájukat és működésüket nem gátolták azok a megoldhatatlan anyagi problémák, amelyek ma guzsbakötnek mindenkét. Különösen a közalkalmazottak, az állam éhbérrel fizetett cselédei érzik leginkább az idők mindent megbénító sulyosságát, vagy talán már nem is érzik, annyira megszokták. A szabad pályán élő ember még boldogul valahogy, munkájának értékelése a kereslet és kínálat viszonyától függ, a létminimumot tehát megszerezheti, a közalkalmazottak helyzete azonban teljesen kilátástalan. Különösen a tanárok, a tanítók, a jövő magyar generáció nevelői, a kulturális haladás utörői számára nehezült meg rendkívüli módon az élet. A tanárok, a tanítók a háboru előtt sem éltek valami tulságosan rózsás viszonyok között, de szűkre szabott jövedelmükből a megélhetés követelmé-

nyeinek tisztességes kielégítésén kívül még arra is jutott, hogy képzettségüket, tudásukat fejlesszék, könyveket vásároljanak, folyóiratokat járassanak, sőt néha-néha, a nyári vakáció alatt külföldi tanulmányutat tehesse. Ma azonban a megélhetés, a vegetálás felemészti mindent, a kulturális igények kielégítésének maradnak, aminek elmaradhatatlan következménye az, hogy a tanítás, a nevelés kulturális nivója süllyed, egyre süllyed. De a magyar tanítók, tanárok súlyos gazdasági helyzetének van még egy másik, sokkal súlyosabb, sokkal kétségbeejtőbb következménye is. A tanítói pálya — mint megélhetési bázis — ez előtt sem igen csábított senkit, de a tanítói hivatásnak volt valami ideális varázsa, valami nemes, magasabbrendűség és ez a körülmény feledtette az emberrel a pálya anyagi oldalát. Ma azonban — amikor a nagy számok és a kis értékek uralkodnak, amikor a háboru szülte nyomorúság megölt jóformán minden idealizmust, amikor a tanárok, tanítók fizetése a békebeli kifizetések értékének egyharmadára csökkent, az ideális szempontok teljesen elörlődnek. A tanári pálya ma már a vegetálás lehetőségét sem biztosítja.

Szegeden két tanítóképző intézet van. A fiutintézet első évfolyamának mindössze husz hall-

gatója van az idei tanévben. A háboru előtt hatvannál is több volt. A tanítónőképző első évfolyamára pedig mindössze tizenhatsz névnyi iratkozott be. Békében negyvenöt volt a maximális létszám, de a folyamadók száma mindig kétszer-háromszor ennyi volt. Az egyetem bölcsészeti fakultására pedig a tanév második felében alig negyven hallgató iratkozott be...

Ezek a számok sokat beszélnek és mindent elmondanak. A pályaválasztás előtt álló fiatalokat már nem csábítja a tanítói hivatás magasabbrendű varázsa, mert nem csábítja őket a száraz kenyér, a rongyos ruha, a lukas cipő, a minden energiát kimerítő életküzdelem. Ha a viszonyok olyan arányban súlyosbodnak, mint ahogyan eddig súlyosbodtak, rövidesen bekövetkezik az a katasztrófális helyzet, hogy a megüresedő tanári, vagy tanítói állás betöltésére nem akad jelentkező. „Az egyetemi katedrákat középiskolai tanárokkal, a középiskolai tanári állásokat elemi iskolai tanítókkal töltik be és a tanítói állások betöltésére alkalmas lesz minden zupás örmester, aki írni-olvasni tud.”

A Szeged munkatársa erről az elsődrendű nemzeti kérdésről beszélgetést folytatott Dézsi Lajos dr. egyetemi tanárral, a bölcsészeti fakultás dékánjával, aki a többek között a következőket mondotta:

— A tanári pálya mai minimális javadalmazása tényleg nem kecsegtető és azt, aki erre a pályára lép, föltétlenül nemes idealizmus hatja át és szántszándékkal figyelmen kívül hagyja a biztosan bekövetkező nélkülözéseket. Ha az állam, a kormány nem ismeri föl ennek a problémának a jelentőségét, ha a tanárok, tanítók helyzetét fokozatosan nem javítja, föltétlenül bekövetkezik az, amitől a helyzet ismerői már most félnek, a katasztrófális tanerőhiány. Ez pedig a magyar kultúra csődjét, a meglévő nemzeti kultúrának végső lerombolását jelentené. Enyhíti valamivel a helyzetet az a körülmény, hogy a magyar ifuság lelkében nagyfokú idealizmus van. Most is állandóan azt tapasztaljuk, hogy legtehetségesebb hallgatóink hallatlan nyomorral küzdenek, de tanulmányaikat vasakaratlansággal folytatják. Ezt a tételt azonban általánosítani még sem lehet, mert a vasakat előbb-utóbb megtörik az emberfeletti küzdelemben.

— A tanárképzésnek van ezenkívül még más akadálya is. A kultuskormány a kommün bukása után ismét kötelezővé tette a görög érettségit és nagyon sok olyan hallgatónk van, aki görögből nem érettegizett és így rendes hallgató nem lehet. Ez az akadály azonban csak ideiglenes. Az egyetemi könyvtár és a semináriumunk hiányos felszerelése már sokkal komolyabb természetű, ami a tanítást nagyon megnehezíti. Megnehezíti az eredményes tanárképzést még az a körülmény is, hogy a bölcsészeti fakultás tizenöt tanszéke közül öt még mindig betöltetlen. A matematika és a természettudományi fakultás nyolc katedrája közül pedig három üres.

— Jósolni nem lehet, de azért úgy vélem, hogy mégis csak bekövetkezik egyszer a javulás. Ha az ország anyagi helyzete megszilárdul, a jelenlegi akadályok elhárítása nem lesz nehéz feladat.

Ha megszilárdul... A magyar kultúra romlását azonban addig is meg kellene akadályozni valahogy. Valahogy, akármilyen módon, mert nem szabad könnyelműen elveszíteni azt, ami a nagy égis után csonkítatlanul megmaradt. Az elvesztett kultúra visszaszerzése sokkal nehezebb, mint az elvesztése. (m. l.)

Ausztria pénzügyei a népszövetség előtt

A népszövetség új tanácsa, amely a múlt év szeptember havában alakult meg, ma ül össze Gentben első ülészakára. A közgyűlés határozatából a tanács nem állandó tagjainak számát négyről hatra emelték fel, úgy hogy nem nyolc, hanem tíz ország képviselőit foglalja magában. Állandó tagokon: Franciaország, Nagybritannia, Olaszország, Japán és az eddigi nem állandó tagokon: Belgium, Brazília, Kína és Spanyolországon kívül két új tagja van a tanácsnak: Svédország és Uruguay. A tanács mostani ülészakájának legfontosabb tárgya annak a programnak a végrehajtása, amelyet a népszövetség Ausztria pénzügyi talpraállítása céljából megállapított. A tanács tárgyalni fog a lefegyverzés kérdésének bizonyos vonatkozásairól is. Szóba kerül Lengyelország és Litvánia viszonyának kérdése is, továbbá Danzig ügye. Megvitatás alá kerülnek azok a tiltakozások is, amelyeket a német kormány emelt amiatt, hogy a Saar-vidéken francia csapatok és csendőrök tartózkodnak és hogy ott francia haditanácsok itélkeznek.